

ÇİFTLİK HAYVANLARINDA LİF ÜRETİMİ

1. Hafta

Prof. Dr. Gürsel DELLAL

Doğal ve kimyasal lifler

- Dünyada bitkisel ve hayvansal kaynaklı olmak üzere her yıl yaklaşık olarak 35 milyon ton doğal lif üretilmektedir .
- Bitkisel kaynaklı doğal lifler: pamuk, abaka (Manila keneviri), Hindistan cevizi lifi, keten, kenevir, jüt, rami ve sisal kendiri
- Hayvansal kaynaklı doğal lifler: yapağı, ipek, tiftik, keşmir, Ankara tavşanı yünü, keçi üst kaba lifleri ve Asya ve Güney Amerika develerinden elde edilen liflerdir
- Kimyasal kaynaklı lifler:akrilik, naylon, polyester ve polipropilen

Dünyada doğal liflerin endüstriyel durumu nedir?

- Son 50-60 yıldır doğal liflerin endüstrideki yerini önemli ölçüde kimyasal lifler almıştır.

Çünkü;

Üretim maliyetleri düşüktür.

- Mukavemet, uzunluk ve renk gibi özellikler bakımından daha üniform bir şekilde hızlı ve yüksek miktarlarda üretilmektedirler.
- İşlenmeleri daha kolaydır (FAO, 2009; naturalfibres2009.org., 2009).

Son yıllarda doğal liflere karşı ilgide tekrar artış var.

Çünkü;

- Doğal liflerin birçok olumlu etkileri belirlenmiştir: Termoregülasyon ve sağlık.
- Organik tarım (Doğal lifler kimyasal liflere göre daha sağlıklıdır).
- Eko sistemlerin sürdürülebilirliği için gereklidirler (Özellikle de gen kaynaklarının korunması).
- Çevre koruma duyarlılığı (Yenilenebilir kaynaklardır, doğada % 100 ayrışabilir olmaları ve karbon emisyonlarının azaltılmasında olumlu etkileri vardır).

- Kırsal ekonominin korunması ve geliştirilmesi.
- Endüstriyel üretimde ve tüketici eğilimlerindeki düzeydeki değişimler.
- Gelişmiş olan bazı ülkelerde (Avustralya ve Yeni Zelanda gibi) ekonominin esas unsurudurlar.
- Gelişmekte olan birçok ülkede de çok sayıda küçük ölçekli ham lif üreticisi ve işleyicisi işletmenin ekonomik faaliyetleri için hayati önemleri vardır.
- İleri teknolojiye ve endüstriye yüksek düzeyde uyum gösterebilmektedirler.
- Dünyada artış eğilimi gösteren eko-moda ve sürdürülebilir giysilerin üretimi için de oldukça uygundur (FAO 2009; naturalfibres.org., 2009).

FAO 2009 yılını dünya doğal lifler yılı ilan etti

Amaç:

Üreticilerin, endüstrinin, tüketicilerin ve diğer çevrelerin doğal liflerin önemine dikkatlerini çekmek

Çünkü:

- Dünyada doğal liflere olan ilgide artış var.
- Gerek sentetik lifler ile rekabetten kaynaklanan gerekse mevcut küresel ekonomik krizin, geçinmeleri doğal liflerin üretilmesi ve işlenmesine bağlı olan milyonlarca insanın üzerinde yarattığı olumsuz etkiler azaltılmak istenmektedir.

Pratikteki durum ne ?

-Son yıllarda Avrupa Birliđi (AB) ülkelerinde tarıma uygun olmayan alanların değerlendirilmesi ve bu alanlarda bulunan küçük aile işletmelerinin ekonomik olarak desteklenmeleri için ince hayvansal lif üretiminin geliştirilmesi yönünde önemli düzeyde çalışmalar yürütölmektedir (Russel, 1993; Saul et al., 1993; Hopkins, 1993a).

Dünyada hayvansal lif üretimi

Dünyada Ticari Olarak Üretilen Hayvansal Lifler ve Kaynakları

Lif tipi	Üretilen hayvan kaynağı	Lif çapı
Yapağı	Evcil koyun	Merinos (ince) yapağısı: 13–18 μ Halı yapağısı (kaba yapağı): 36–45 μ
Tiftik	Ankara keçisi	25–35 μ
Keşmir	Keşmir keçisi ırkları ve Ankara keçisi dışındaki diğer keçiler	13–19 μ
Kaşgora	Ankara keçisi x keşmir üreten keçiler	19–23 μ
Üst kaba kıl	Ankara keçisi dışındaki keçi ırkları	64–93 μ

Lif tipi	Üretilen hayvan kaynağı	Lif çapı
Ankara tavşanı yünü	Ankara tavşanı	Üst kaba lif:30–120 μ Alt ince lif: 12–14 μ
İpek	İpek böceği	10–13 μ
Alpaca lifi (yünü)	Alpaka	24–28 μ
Lama üst kaba ve alt ince lifi (yünü)	Lama	Üst kaba lif: 34 -80 μ Alt ince lif: <34 μ
Vicuna lifi (yünü)	Vicuna (yabani)	6–10 μ
Guanaco lifi (yünü)	Guanaco (yabani)	40–80 μ
Deve üst kaba ve ince alt lifi (yünü)	İki hörgüçlü deve	Üst kaba lif: 80 μ Alt ince lif:14–28 μ

Lif tipi	Üretilen hayvan kaynağı	Lif çapı
Yak üst kaba ve alt ince lifi (yünü)	Yak	Üst kaba lif: > 52.5 μ Alt ince lif: 14–16 μ
Musk ox üst kaba kılı ve alt ince lifi (yünü=Qiviut)	Musk ox	Üst kaba lif: > 20 μ Alt ince lif: 12 μ
Kuzey Amerika mandası üst kaba ve alt ince lifi	Kuzey Amerika mandası (yabani)	Üst kaba lif: 21–110 μ Alt ince lif: 12–29 μ